

Otázky na štátne skúšky z geografie s didaktikou akademický rok 2023/2024 magisterské štúdium

1. Regionálna geografia SR a geoekológia

1. Geografická poloha SR v rámci Európy, vývoj hraníc SR, charakter a dôsledky.
2. Vznik a formovanie hraníc, ich vplyv na vývoj SR.
3. Geologický vývoj a stavba Slovenska.
4. Geomorfologický vývoj a členenie Slovenska.
5. Charakteristika základných typov reliéfu Slovenska s dôrazom na fluvialny, vulkanický, krasový a glaciálny reliéf.
6. Klimatické prvky, ich charakteristika a rozmiestnenie na území SR.
7. Klimageografická regionalizácia Slovenska (klimatické oblasti a podoblasti).
8. Hydrogeografia povrchových vôd Slovenska – rieky, jazerá, umelé vodné nádrže, ich funkcia a hospodársky význam.
9. Hydrogeografia podzemných vôd Slovenska (pitná voda, termálne a minerálne vody), ich geografické rozmiestnenie, využitie a význam.
10. Pôdne typy a pôdne druhy, ich geografické rozšírenie a hospodárske využitie.
11. Biogeografická charakteristika Slovenska, fytogeografické a zoogeografické členenie, vegetačné stupne.
12. Ochrana prírody a krajiny v SR, kategórie chránených území (zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov), sústava NATURA 2000, lokality svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO v SR.
13. Krajinná (geografická) sféra a krajina – vymedzenie a základná charakteristika, geosystémový prístup skúmania krajiny. Priestorová štruktúra a geografické dimenzie fyzickogeografických komplexov.
14. Časové a časopriestorové zmeny fyzickogeografických komplexov – rytmika, sukcesívna dynamika a vývoj.

15. Zákonnosti priestorovej diferenciácie fyzickogeografickej sféry – planetárna pásmovitosť, vlastná horizontálna zonálnosť, výšková a predhorská zonálnosť, provincionálnosť.
16. Prvotná a druhotná štruktúra krajiny. Kultúrna krajina a stupne jej premeny, regióny kultúrnej krajiny. Prírodno-technické systémy v krajine.
17. Posudzovanie krajiny z hľadiska jej racionálneho využívania (krajinný potenciál, geoekologická stabilita, únosnosť), antropogénne stresové faktory v krajine. Globálne environmentálne problémy.
18. Obyvateľstvo Slovenskej republiky (vývoj počtu obyvateľov, pohyb, štruktúra), regióny Bratislava a Záhorie.
19. Osídľovanie a urbanizácia Slovenska, regióny Horné Považie a Stredné Považie.
20. Mestské sídla Slovenskej republiky, regióny Horná a Dolná Nitra.
21. Vidiecke sídla Slovenskej republiky, regióny Podunajsko a Dolné Považie.
22. Hospodársky vývoj Slovenska, región Horehronie a Tekov.
23. Priemysel Slovenskej republiky (ťažba nerastných surovín, priemysel palív a energetiky, hutnícky), regióny Gemer a Abov.
24. Priemysel Slovenskej republiky (chemický, farmaceutický, gumárenský, celulózpapierenský, drevársky), regióny Horný a Dolný Zemplín.
25. Priemysel Slovenskej republiky (strojársky, elektrotechnický, priemysel stavebných hmôt, sklársky, keramický, polygrafický, textilný, obuvnícky, potravinársky), regióny Hont (Poiplie) a Novohrad.
26. Poľnohospodárstvo (rastlinná, živočíšna výroba), lesné a vodné hospodárstvo, regióny Liptov a Turiec.
27. Doprava Slovenskej republiky, región Podpoľanie.
28. Zahranický obchod Slovenskej republiky, región Šariš.
29. Cestovný ruch Slovenskej republiky, regióny Spiš, Tatry a Zamagurie.
30. Vývoj územno-správneho členenia Slovenskej republiky, regióny Orava a Kysuce.

Odporúčaná literatúra:

1. ATLAS krajiny Slovenskej republiky. (2002), Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Agentúra ŽP Banská Bystrica, ISBN 80-88833-27-2
2. DRDOŠ, J. (1999). Geoekológia a environmentalistika I. FHPV PU, Prešov
3. DRDOŠ, J., MICHAELI, E., HRNČIAROVÁ, T. (2005). Geoekológia a environmentalistika II. Prešov: FHPV PU
4. DUBCOVÁ A., LAUKO, V. a kol. (2008). Geografia Slovenska. Nitra FPV UKF, 351 s. Edícia Prírodovedec č. 341. ISBN 80-88870-56-9.
5. LAUKO, V., TOLMÁČI, L., KRIŽAN, F., GURŇÁK, D., CÁKOCI, R. (2013). Geografia Slovenskej republiky – humánna geografia. Geo-grafika, Bratislava, 300 s. ISBN 978-8089317-23-3
6. LAUKO, V. (2003). Fyzická geografia Slovenskej republiky, Bratislava
7. MICHAELI, E. (2005). Regionálna geografia Slovenskej republiky. FHPV PU, Prešov
8. MIČIAN, Ľ. (2008). Všeobecná geoekológia. Bratislava: Prírodovedecká fakulta UK, 88 s
9. RAKYTOVÁ, I. (2007). Humánna a regionálna geografia Slovenskej republiky. Katolícka univerzita, Pedagogická fakulta, Ružomberok, 96 s. ISBN 978-80-8084-152-2
10. LOPUŠNÝ, J. (2001). Hospodárska a regionálna geografia Slovenska. Banská Bystrica Ekonomická fakulta UMB, 120 s. ISBN 80-8055-580-X
11. MAZÚREK, J. (1998). Geografia Slovenska. Banská Bystrica: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB, 136 s. ISBN 80-8055-186-3
12. TOMČÍKOVÁ, I. (2020). Geografia Slovenska, VERBUM Ružomberok, 121 s.
13. TREMBOŠ, P., MIČIAN, Ľ., MINÁR, J., HRADECKÝ, J. (2009). Geoekológia. Bratislava: Prírodovedecká fakulta UK, 111 s. ISBN 978-80-223-2735-0, CD-ROM

2. Regionálna geografia sveta (Európa, Afrika, Amerika, Ázia, Austrália, Oceánia)

1. Geologické a geomorfologické pomery Európy; Krajiny západnej Európy – spoločná geografická charakteristika.
2. Klimatické a hydrologické pomery Európy; Krajiny severnej Európy - spoločná geografická charakteristika.
3. Pôdne pomery, flóra a fauna Európy; Krajiny juhozápadnej Európy - spoločná geografická charakteristika.
4. Európska únia; Krajiny strednej Európy (okrem Slovenska) - spoločná geografická charakteristika.
5. Obyvateľstvo a sídla Európy; Krajiny juhovýchodnej Európy - spoločná geografická charakteristika.

6. Doprava Európy; Krajiny východnej Európy - spoločná geografická charakteristika.
7. Nerastné suroviny Európy a Hospodárstvo Európy.
8. Geologické a geomorfologické pomery Afriky; Štáty západnej Afriky (Mauritánia, Mali, Niger, Senegal, Gambia, Guinea-Bissau, Guinea, Sierra Leone, Libéria, Pobrežie Slonoviny, Ghana, Burkina-Faso, Togo, Benin, Nigéria) - stručná charakteristika celej skupiny štátov.
9. Klimatické a hydrologické pomery Afriky; Štáty južnej Afriky (JAR, Angola, Zambia, Mozambik, Botswana, Zimbabwe, Namíbia, Lesotho, Svazijsko)
10. Obyvateľstvo a sídla Afriky; Štáty východnej Afriky (Sudán, Džibutská republika, Somálsko, Uganda, Eritrea, Etiópia, Keňa, Tanzánia, Malawi) - stručná charakteristika celej skupiny štátov.
11. Geopolitické pomery v Afrike; Štáty strednej Afriky - (Čad, Kamerun, Stredoafrická republika, Rovníková Guinea, Gabon, Kongo, Konžská demokratická republika, Rwanda, Burundi) - stručná charakteristika celej skupiny štátov.
12. Flóra a fauna Afriky (najvýznamnejšie národné parky); Štáty severnej Afriky (Tunisko, Maroko, Alžírsko, Líbya, Egypt) - stručná charakteristika celej skupiny štátov.
13. Geologické a geomorfologické pomery severnej a južnej Ameriky, USA - stručná charakteristika krajiny.
14. Klimatické a hydrologické pomery celej Ameriky, Mexiko - stručná charakteristika krajiny a Andskoguayanské štáty (Kolumbia, Venezuela, Guayana, Surinam, Francúzska Guayana).
15. Obyvateľstvo a sídla Ameriky; Kanada – stručná charakteristika krajiny.
16. Geopolitické pomery Ameriky; Andské štáty (Peru, Bolívia, Chile, Ekvádor) - stručná charakteristika celej skupiny štátov.
17. Ekonomické pomery Ameriky, Laplatské štáty (Paraguaj, Uruguaj, Argentína) - stručná charakteristika celej skupiny štátov.
18. Flóra a fauna Ameriky; Brazília – stručná charakteristika krajiny a stredná Amerika (Guatemala, Belize, Honduras, Salvador, Nikaragua, Kostarika, Panama) stručná charakteristika celej skupiny štátov.

19. Antarktída-stručná charakteristika celej oblasti , štáty Karibskej oblasti (Veľké a Malé Antily, Bermudy, Bahamy) - stručná charakteristika celej oblasti.
20. Geologické a geomorfologické pomery Ázie. Komplexná charakteristika krajín Juhozápadnej Ázie.
21. Klimatické a hydrologické pomery Ázie. Komplexná geografická charakteristika krajín strednej Ázie a krajín južnej Ázie.
22. Flóra a fauna Ázie. Komplexná geografická charakteristika krajín juhovýchodnej Ázie.
23. Komplexná geografická charakteristika krajín východnej Ázie.
24. Obyvateľstvo a sídla Ázie. Komplexná geografická charakteristika Izraela.
25. Charakteristika priemyslu Ázie. Komplexná geografická charakteristika Ázijskej časti Ruska.
26. Charakteristika poľnohospodárstva Ázie. Komplexná geografická charakteristika Indie.
27. Nevýrobný sektor Ázie. Komplexná geografická charakteristika Číny.
28. Špecifiká dopravy v Ázii. Komplexná geografická charakteristika Japonska.
29. Komplexná geografická charakteristika Austrálie.
30. Komplexná geografická charakteristika Nového Zélandu a Oceánie.

Odporúčaná literatúra a informačné zdroje:

1. DUFOUR, J.-F. (2006). Čína ve 21. století, Praha: Levné knihy KMa, 64s., ISBN 807309-331-6
2. GAJDOŠ, A., MAZÚREK, J. (2004). Geografia štátov Európskej únie, 1. časť. Učebné texty Fakulty prírodných vied UMB v Banskej Bystrici, 190 s.
3. GAJDOŠ, A., MAZÚREK, J. (2006). Geografia štátov Európskej únie a ostatných štátov Európy, 2.časť. Učebné texty Fakulty prírodných vied UMB v Banskej Bystrici, 162 s.
4. GAJDOŠ, A. (1994). Afrika. Študijné texty pre špecializačné štúdium z regionálnej geografie. VII. časť. Metodické centrum Banská Bystrica, s. 60
5. GAJDOŠ, A. A KOL. (2014). Regionálna geografia Európy. Bratislava: VEDA
6. HONZÁK, F. A KOL. (1995). Evropa v proměnách staletí. Praha: Libri. 589 s.
7. HUBELOVÁ, D., CHALUPA, P. (2004). Amerika a Austrálie , Brno
8. KOL. (2006). Svet. Krajiny, národy, kontinenty. Bratislava: IKAR, 470s., ISBN 80-5511354-8

9. KRÁL V. (2001). Fyzická geografia Evropy. Vydavateľstvo Academia
10. MAZÚREK, J. (1997). Socioekonomická geografia Severnej Ameriky. FPV a MV UMB, Banská Bystrica, 90s.
11. MAZÚREK, J.(1998). Socioekonomická geografia Latinskej Ameriky. FPV a MV UMB, Banská Bystrica, 158s.
12. MURGAŠ, F. (2009). Ázia. študijný text na CD
13. RAKYTOVÁ, I. (2010). Základy geografie 2. Ružomberok: Verbum, PF KU, 300 s.
14. SKOKAN, L. (2006). Asie. Ústí n. L.: Univerzita J. E. Purkyně, 150 s., ISBN 80-7044739-7
15. ZUBRICKÝ, G.: Geografia štátov sveta. Mapa Slovakia, Bratislava, 2009
16. www.geography.about.com
17. www.geohive.com
18. www.geographyiq.com
19. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
20. Európska únia v slovenskom kontexte. Dostupné na internete: <www.euractiv.sk>

3. Didaktika geografie

1. DIDAKTIKA GEOGRAFIE A JEJ POSTAVENIE V SYSTÉME VIED

- Predmet a základné úlohy didaktiky geografie
- Etablovanie sa didaktiky geografie ako vedeckej disciplíny
- Príprava na hodinu: POHYBY ZEME

2. VÝVOJ GEOGRAFIE AKO VYUČOVACIEHO PREDMETU NA SLOVENSKU

- Rozvoj predmetu geografia a tvorba učebníc
- Príprava na hodinu: MERANIE NA MAPÁCH

3. OBSAH GEOGRAFICKÉHO VZDELÁVANIA NA ZŠ

- Súčasný obsah geografického vzdelávania na ZŠ
- Reformy školstva, Štátny vzdelávací program, ISCED 2
- Príprava na hodinu: SOPKY – OKNÁ DO HLBÍN ZEME

4. OBSAH GEOGRAFICKÉHO VZDELÁVANIA NA GYMNÁZIUM

- Súčasný obsah geografického vzdelávania na gymnáziu
- Reformy školstva, Štátny vzdelávací program, ISCED 3A
- Príprava na hodinu: OHNIVÉ MIESTA NA ZEMI A ZEMETRASENIE

5. VSTUPNÁ A VÝSTUPNÁ REGULÁCIA OBSAHU VZDELÁVANIA

- Štátny a školský vzdelávací program
- Vyučovacie štandardy geografie
- Príprava na hodinu: ROZMANITÉ KRAJINY ZEME

6. UČEBNICA GEOGRAFIE

- Učebnica geografie, jej funkcie a požiadavky
 - Komplexná učebnica geografie
- Príprava na hodinu: PODNEBIE A PODNEBNÉ PÁSMA

7. VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE CIELE V GEOGRAFII

- Vymedzenie pojmu, všeobecné a čiastkové ciele
 - Medzinárodná charta geografickej výchovy a vzdelávania
 - Postup pri určovaní čiastkových cieľov v geografii
 - Súčasné chápanie výchovno-vzdelávacích cieľov
- Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z celku AUSTRÁLIA

8. VYUČOVACÍ PROCES GEOGRAFIE

- Definícia vyučovania, učenia sa
 - Funkcie vyučovacieho procesu
 - Vyučovací proces a jeho etapy
- Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku AMERIKA

9. PEDAGOGICKÁ KOMUNIKÁCIA, KONCEPCIE VYUČOVANIA

- Pedagogická komunikácia
 - Konceptie vyučovania
 - Základné požiadavky humanistického vyučovania
 - Porovnanie humanistického vyučovania s tradičným vyučovaním
- Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku AMERIKA – REGIÓNY

10. DIDAKTICKÉ METÓDY VO VYUČOVANÍ GEOGRAFIE

- Definícia, vlastnosti vyučovacích metód v geografii
 - Hľadiská triedenia vyučovacích metód v geografii
 - Klasifikácia didaktických metód v geografii
 - Charakteristika jednotlivých vyučovacích metód používaných v geografii
- Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku AFRIKA

11. DIDAKTICKÉ ZÁSADY, PRINCÍPY A VYBRANÉ METÓDY VYUČOVANIA GEOGRAFIE

- Didaktické zásady vyučovania geografie
 - Didaktické hry vo vyučovaní geografie
 - Zemepisné piesne
 - Kognitívne mapovanie vo vyučovaní geografie
- Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku AFRIKA - REGIÓNY

12. ORGANIZAČNÉ FORMY VYUČOVANIA GEOGRAFIE

- Definícia organizačných metód v geografii - Vyučovacia hodina, jej vlastnosti, časti, delenie
- Vychádzky a exkurzie vo vyučovaní geografie
- Kooperatívne (skupinové) vyučovanie
- Problémové a projektové vyučovanie

- Netradičné formy vyučovania

Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku ÁZIA

13. MATERIÁLNE VYUČOVACIE PROSTRIEDKY GEOGRAFIE

- Definícia, význam vo vyučovaní geografie, ich delenie

- Učebné pomôcky a ich delenie

- Technické prostriedky a ich delenie

- IKT vo vyučovaní geografie

- Interaktívna tabuľa vo vyučovaní geografie

Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku ÁZIA - REGIÓNY

14. DIDAKTICKÉ DIAGNOSTIKOVANIE V GEOGRAFII

- Úlohy, funkcie, zásady a ciele hodnotenia vedomostí a zručností žiakov

- Formulovanie a druhy otázok pri preverovaní vedomostí

- Kritériá hodnotenia klasifikáciou

Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku EURÓPA

15. PRÍPRAVA NA VYUČOVANIE GEOGRAFIE

- Dlhodobá príprava na vyučovanie

- Krátkodobá (bezprostredná) príprava na vyučovanie

- Didaktická analýza – základ prípravy na vyučovanie

- Model prípravy na vyučovaciu hodinu

Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku EURÓPA – REGIÓNY

16. OSOBNOSŤ UČITEĽA A ŽIAKA VO VYUČOVANÍ GEOGRAFIE

- Odborné schopnosti učiteľa geografie a osobnostné vlastnosti učiteľa geografie

- Vzťah medzi učiteľom a žiakom

Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku SLOVENSKO

17. PRÁCA SO ŠKOLSKÝMI KNIHAMI PRI VYUČOVANÍ GEOGRAFIE

- Učebnica geografie (štrukturálne prvky)

- Práca s učebnicou

- Práca s kartografickým materiálom

- Práca s pracovným listom, so zemepisnou čítankou, doplnkovou literatúrou

Príprava na hodinu: ľubovoľná témy z celku SLOVENSKO - REGIÓNY

18. POSTAVENIE A VÝZNAM ŠPECIÁLNYCH DIDAKTÍK GEOGRAFIE

- Predmet a úlohy špeciálnych didaktík geografie

- Členenie špeciálnych didaktík geografie

Príprava na hodinu: MIESTNA KRAJINA

19. DIDAKTIKA PLANETÁRNEJ GEOGRAFIE

- Ciele a obsah učiva planetárnej geografie, jeho postavenie v učebných osnovách

- Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov

- Metódy, formy, prostriedky a pomôcky efektívneho vyučovania planetárnej geografie
Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z planetárnej geografie

20. DIDAKTIKA KARTOGRAFIE

- Ciele a obsah učiva kartografie, jeho postavenie v učebných osnovách
- Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov
- Metódy, formy, prostriedky a pomôcky efektívneho vyučovania kartografie Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z kartografie

21. DIDAKTIKA FYZICKEJ GEOGRAFIE

- Ciele a obsah učiva fyzickej geografie, jeho postavenie v učebných osnovách
- Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov
- Metódy, formy, prostriedky a pomôcky efektívneho vyučovania fyzickej geografie
Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z fyzickej geografie

22. DIDAKTIKA HUMÁNNEJ GEOGRAFIE

- Ciele a obsah učiva humánnej geografie, jeho postavenie v učebných osnovách
- Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov
- Metódy, formy, prostriedky a pomôcky efektívneho vyučovania humánnej geografie Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z humánnej geografie

23. DIDAKTIKA REGIONÁLNEJ GEOGRAFIE

- Ciele a obsah učiva regionálnej geografie, jeho postavenie v učebných osnovách
- Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov
- Metódy, formy, prostriedky a pomôcky efektívneho vyučovania regionálnej geografie
Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z regionálnej geografie sveta

24. DIDAKTIKA REGIONÁLNEJ GEOGRAFIE SLOVENSKA A MIESTNEJ KRAJINY

- Ciele a obsah učiva geografie SR a miestnej krajiny, jeho postavenie v učebných osnovách
- Požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov
- Metódy, formy, prostriedky a pomôcky efektívneho vyučovania geografie SR a miestnej krajiny
Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z regionálnej geografie Slovenska

25. INTERNET VO VYUČOVANÍ GEOGRAFIE

- Možnosti získavania geografických informácií pomocou PC
- Geografické internetové hry a ich aplikácia v geografickom vzdelávaní - Pozitíva a negatíva sociálnych sietí v geografickom vzdelávaní.
- Spôsoby a formy určovania dôveryhodnosti informácií získaných z internetových zdrojov
Príprava na hodinu: ľubovoľná téma z regionálnej geografie Slovenska s využitím PC

Odporúčaná literatúra:

1. ČIŽMÁROVÁ, K. (2008): Didaktika geografie 1. Banská Bystrica FPV UMB, 105 s., ISBN 978-80-8083-641-2
2. ČIŽMÁROVÁ, K. (2006): Didaktika geografie 2. Banská Bystrica FPV UMB, 90 s., ISBN 80-8083-285-4
3. LIKAVSKÝ, P. (2006): Všeobecná didaktika geografie, Bratislava, PríF UK, 80 s., ISBN 80-223-2254-7
4. MACHYČEK, J a kol. (1985): Základy didaktiky geografie. SPN Bratislava, 350 s.
5. MADZIKOVÁ, A., KANCÍR, J. (2015): Didaktika geografie, Prešov, 198 s.
6. MÁZOROVÁ H., LIKAVSKÝ P., KAROLČÍK Š. (2003): Integrácia IKT do vyučovania geografie, Asociácia projektu Infovek, 81 s.
7. TOLMÁČI, L. (2003): Didaktické testy v geografii. Mapa Slovakia Škola, 122 s.
8. WAHLA, A. (2006): Didaktika zeměpisu I., II. Pdf Ostrava
9. učebnice, školské atlasy, metodické príručky, časopis GEOGRAFIA
10. www.statpedu.sk, www.minedu.sk

V Ružomberku, 12.09.2022

garant študijného programu

doc. RNDr. Pavel Bella, PhD.

vedúca katedry geografie

RNDr. Ivana Tomčíková, PhD.